

DOKUMENT WYJAŚNIAJĄCY

do Karty aktualizacji nr CC/05/2025 Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej - Sposób funkcjonowania Centralnego systemu informacji rynku energii oraz współpracy Operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego, działającego jako Operator informacji rynku energii, z Użytkownikami systemu elektroenergetycznego i innymi podmiotami zobowiązanymi lub uprawnionymi do korzystania z Centralnego systemu informacji rynku energii

Przedmiot zmian

Zmiany w Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej - Sposób funkcjonowania Centralnego systemu informacji rynku energii oraz współpracy Operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego, działającego jako Operator informacji rynku energii, z Użytkownikami systemu elektroenergetycznego i innymi podmiotami zobowiązanymi lub uprawnionymi do korzystania z Centralnego systemu informacji rynku energii (dalej: IRiESP-OIRE) przede wszystkim implementują model etapowego przystępowania do korzystania z Centralnego systemu informacji rynku energii (dalej: CSIRE) przez zobowiązane podmioty – wynikający z ustawy z dnia 21 maja 2025 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wprowadzaniem centralnego systemu informacji rynku energii i innych ustaw (Dz. U. z 2025 r. poz. 759) (dalej: „Ustawa Etapująca”).

Ustawa Etapująca wprowadza stopniowe przystępowanie nowych podmiotów do rozpoczęcia realizacji obowiązków za pośrednictwem CSIRE. Taki proces będzie następować w konkretnych, z góry określonych terminach, by zapewnić spójność i integralność danych w CSIRE oraz pełną kontrolę Operatora informacji rynku energii (dalej: „OIRE”) nad procesem rozpoczęcia realizacji obowiązków z wykorzystaniem i za pośrednictwem CSIRE. Wprowadzenie zmian ma na celu umożliwienie stabilnego funkcjonowania CSIRE oraz niezakłóconą współpracę CSIRE z systemami Użytkowników systemu w nowej koncepcji przystępowania do CSIRE użytkowników. Ustawa Etapująca reguluje również kwestię współpracy Użytkowników systemu z OIRE w okresach, gdy podmioty te będą rozpoczynać realizację ustawowych obowiązków w poszczególnych oknach czasowych.

Ustawa Etapująca wprowadza szereg zmian dotyczących sposobu integracji podmiotów zobowiązanych do korzystania CSIRE po produkcyjnym uruchomieniu tego systemu, które miało miejsce w dniu 1 lipca 2025 r. oraz pozyskiwania przez OIRE niektórych informacji koniecznych do prawidłowego wywiązywania się z obowiązków. Niniejsza Karta Aktualizacji ma na celu wdrożenie powyższych zmian. Dostosowanie IRiESP-OIRE do przepisów wprowadzonych przez Ustawę Etapującą obejmuje przede wszystkim:

- wskazanie, że realizacja procesów rynku energii przez Operatora Systemu Przesyłowego (dalej: „OSP”) rozpoczęła się z dniem 1 lipca 2025 r.;
- wyznaczenie terminów okien czasowych, w których można rozpocząć wykonywanie obowiązków, o których mowa w rozdziale 2d ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 266 z późn. zm.) (dalej: „ustawa Prawo energetyczne”), a w szczególności realizować procesy rynku energii lub wymianę informacji rynku energii za pośrednictwem CSIRE (dalej: „rozpoczęcie realizacji obowiązków za pośrednictwem CSIRE”);
- dostosowanie postanowień o rozpoczęciu realizacji procesów rynku energii z uwzględnieniem okien czasowych;
- doprecyzowanie sposobu składania oświadczeń o gotowości OSD do rozpoczęcia realizacji obowiązków za pośrednictwem CSIRE;
- wskazanie, że rozpoczęcie realizacji obowiązków za pośrednictwem CSIRE dotyczy całego obszaru działania danego OSD, tj. wszystkich punktów pomiarowych danego OSD;
- zobowiązanie Użytkowników profesjonalnych do rozpoczęcia realizacji obowiązków za pośrednictwem CSIRE w zakresie punktów poboru energii w systemie OSE, który rozpoczął realizację obowiązków za pośrednictwem CSIRE;

- wskazanie zakresu informacji i sposobu przekazania informacji, które OSD przekazuje OIRE w celu wypełnienia obowiązków, o których mowa w art. 11y ust. 2 ustawy Prawo energetyczne oraz sposobu aktualizacji ww. informacji;
- wskazanie, że dane na potrzeby rozliczenia rynku mocy i innych usług systemowych OSP pozyskiwane będą z CSIRE po przystąpieniu wszystkich OSD;
- określenie, jakie informacje są dostępne w CSIRE od ustawowego terminu uruchomienia CSIRE;
- określenie terminów udostępnienia i aktualizacji informacji przez OSD, które następnie będą udostępniane przez OIRE na Portalu informacyjnym – celem publikacji kompletu informacji;
- umożliwienie wprowadzenia przerw w działaniu CSIRE – celem przeprowadzenia poprawnej Migracji inicjalnej w oknach czasowych i zapewnienia spójności i integralności danych w CSIRE – by integracja nowych podmiotów nie zakłóciła rejestrów już zawartych w CSIRE;
- dostosowanie definicji „Migracja inicjalna” – celem objęcia tym przedsięwzięciem migracji danych dokonywanych również po uruchomieniu CSIRE;
- zmianę sposobu wyznaczania dnia Migracji inicjalnej – tak by możliwe było wyznaczenie tego zdarzenia dla każdego z okien czasowych;
- wprowadzenie obowiązku informowania o udziale OSD w danym dniu Migracji inicjalnej;
- doprecyzowanie sposobu wprowadzania do CSIRE punktów pomiarowych oznaczonych jako niedostarczone.

Dodatkowo zaktualizowano IRiESP – OIRE w zakresie listy aktów prawnych, odwołań do publikatorów aktów prawnych oraz poprawiono stylistykę niektórych postanowień. Zaproponowano wprowadzenie do instrukcji regulacji dotyczących stosowania unikalnych kodów obszarów OSD i wskazano, że dane te podlegają walidacji.

Wprowadzono postanowienia dotyczące weryfikacji przez OIRE czy dany podmiot niebędący osobą fizyczną (jednostka organizacyjna lub osoba prawna) nie jest zobowiązany do posiadania podatkowego identyfikatora (NIP). Podmiot, który twierdzi że nie posiada NIP, powinien uprawdopodobnić okoliczności dotyczące braku obowiązku posiadania tego numeru.

Zmiany w Załączniku nr 1 do IRiESP-OIRE - Standardy Wymiany Informacji Centralnego systemu informacji rynku energii (dalej: „SWI”), zawarte w Karcie aktualizacji nr CC/05/2025 IRiESP-OIRE, mają na celu głównie aktualizację opisu przebiegu procesów rynku energii celem dostosowania ich do wyżej wymienionych zmian w IRiESP-OIRE.

Ponadto zmiany w SWI wynikają z konieczności ustandaryzowania i unifikacji danych o użytkownikach, przede wszystkim odbiorcach, rejestrowanych w CSIRE oraz rozszerzenie możliwości stosowania tzw. identyfikatorów zastępczych. Proponowane w tym zakresie zmiany mają na celu jednolite stosowanie numerów PESEL oraz NIP, identyfikatora zgodnego z eIDAS, wewnątrzwspólnotowego numeru VAT lub innego zagranicznego numeru identyfikatora podatkowego oraz zastępczych identyfikatorów PESEL oraz NIP. W zmianach wskazano przykładowe numery identyfikatorów zastępczych.

Skorygowano również postanowienia dotyczące typów walidacji, a także doprecyzowano opisy procesów celem dostosowania do etapowego przystępowania do CSIRE. Wprowadzono postanowienia dotyczące obsługi prosumentów wirtualnych energii odnawialnej.

Przyczyna zmian

Główną przyczyną zmian jest wejście w życie Ustawy Etapującej i dostosowanie IRiESP-OIRE do etapowego procesu przystępowania poszczególnych podmiotów do CSIRE. Zgodnie z art. 11 Ustawy Etapującej, zmiany IRiESP – OIRE zostaną opracowane i przedłożone Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki do zatwierdzenia, uwzględniając zmiany dotyczące funkcjonowania i korzystania z CSIRE, wprowadzone Ustawą Etapującą, nie później niż w terminie 2 miesięcy od dnia jej wejścia w życie.

Odnosząc się do przyczyn poszczególnych zmian należy na wstępie wskazać, że ustawodawca wybrał rozwiązanie polegające na utworzeniu okien czasowych, w których możliwe będzie przystępowanie nowych podmiotów do CSIRE. Uporządkuje to proces integracji i przekazywania danych oraz zabezpieczy stabilne działanie CSIRE.

Mając na względzie efektywne organizacyjnie i ekonomiczne działania OIRE wprowadzono procedurę informowania OIRE o chęci skorzystania z danego okna przez OSD poprzez składanie odpowiednich oświadczeń - pozwoli to określić liczbę chętnych podmiotów i dopasować zaangażowanie zasobów OIRE w danym oknie czasowym. Ustawa Etapująca przewiduje, a niniejsza Karta aktualizacji reguluje składanie oświadczeń oraz publikowanie informacji o podmiotach, które wybrały dane okno, w celu szerokiego informowania o decyzji danego OSD o rozpoczęciu realizacji obowiązków za pośrednictwem CSIRE.

Rozszerzono zakres przekazywanych przez OSD informacji dotyczących działających na ich obszarze sprzedawców energii elektrycznej i podmiotów odpowiedzialnych za bilansowanie. Pozwoli to wypełnić obowiązki publikacyjne OIRE w zakresie sprzedawców i podmiotów odpowiedzialnych za bilansowanie działających na obszarze poszczególnych systemów dystrybucyjnych.

Etapowe przystępowanie do korzystania z CSIRE uniemożliwia korzystanie z kompletnych rejestrów tego systemu. Z tego powodu w okresie przejściowym zostało zapewnione tradycyjne gromadzenie i przetwarzanie danych o podmiotach korzystających z systemów dystrybucyjnych, które znalazło odzwierciedlenie w rozbudowaniu postanowień o przesyłaniu OIRE informacji tradycyjną drogą.

Odnosząc do zmian w zakresie zarządzania numerami NIP należy wskazać, że OSD, którzy będą odrębną grupą użytkowników lub uczestników, będą zobowiązani w ramach procesów wymiany informacji, do przekazywania konkretnych danych dotyczących przypisania odbiorcy do PP, albo wykreślenia przypisania odbiorcy do PP, a także przekazywania informacji o zawartych umowach. Dążąc do zapewnienia ustandaryzowanego oraz czytelnego sposobu identyfikacji odbiorców przypisanych do danego PP, potwierdzono, że NIP stanowi stabilny i uniwersalny sposób identyfikacji, przy szczególnym uwzględnieniu wielomilionowej liczby PP objętej wymianą informacji w ramach CSIRE.

Nieustandaryzowany szczegółowy zakres danych o odbiorcy uwidaczniany w umowach stosowanych przez przedsiębiorstwa energetyczne powoduje, iż istnieje grupa odbiorców, która otrzymuje lub pobiera energię na podstawie umowy, w której nie wskazano identyfikatora podatkowego odbiorcy, np. NIP, jako identyfikatora w tejże umowie. Taka okoliczność rodzi problemy natury organizacyjnej, technicznej i prawnej, ze względu na konieczność jednoznacznej identyfikacji odbiorców w toku procesu wymiany informacji dotyczących ich przypisania do PP w ramach funkcjonowania CSIRE. Identyfikator użytkownika powinien być ustandaryzowany w zakresie swojej struktury i łatwo walidowany w rejestrach systemu.

Ponadto, w obrocie mogą pojawić się szczególne przypadki, kiedy dany podmiot, np. stowarzyszenie zwykle, związek wyznaniowy czy podmiot zagraniczny, nie będą objęte obowiązkiem posiadania NIP. Kwalifikacja danego podmiotu jako zobowiązanego do posiadania NIP jest ściśle uzależniona od kwalifikacji go jako podatnika, płatnika podatku lub płatnika składek ubezpieczeniowych, co może wynikać z konkretnych rozwiązań podatkowych lub systemu ubezpieczeń społecznych. W związku z powyższym, zaproponowane zmiany powinny nałożyć na konkretnego użytkownika lub uczestnika (a przede wszystkim OSD) obowiązek złożenia stosownego oświadczenia o braku obowiązku posiadania NIP przez odbiorcę przypisywanego do określonego PP oraz uprawdopodobnienia zgodności ze stanem faktycznym takiej okoliczności. Celem obsługi podmiotów zagranicznych dopuszczono stosowanie zagranicznych identyfikatorów podatkowych.

W przypadku braku identyfikatora podatkowego wprowadzono postanowienia o zastępczych identyfikatorach, które przyjmą formę ciągów znaków alfanumerycznych. Wprowadzone rozwiązanie umożliwia obsługę zidentyfikowanych sytuacji nietypowych oraz łatwą identyfikację użycia identyfikatora zastępczego.

Planowany termin wejścia w życie zmian

Biorąc pod uwagę postępy prac nad budową CSIRE, zakres zmian, termin przeprowadzonych konsultacji publicznych Karty aktualizacji nr CC/05/2025 IRiESP-OIRE oraz potrzeby zgłaszane przez interesariuszy – OIRE wnioskuje do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki o określenie terminu wejścia w życie na 22 września 2025 r. lub inny dzień umożliwiający zastosowanie wdrażanych w karcie rozwiązań.